

Barbara Jaszak

doradca metodyczny języka polskiego powiatu tomaszowskiego

Program koła dziennikarskiego dla klas I – III gimnazjum

Program koła dziennikarskiego wychodzi naprzeciw potrzebom współczesnego, szybko rozwijającego się świata. Młodzież coraz częściej chce głośno wyrażać indywidualne sądy, opinie, wpływać na otaczającą rzeczywistość, a jednocześnie doskonalić własne kompetencje. Taką możliwość dają zajęcia koła dziennikarskiego. Przeznaczone są dla uczniów o zainteresowaniach humanistycznych, pragnących rozwijać uzdolnienia literackie i redakcyjne, a także brać czynny udział w życiu szkoły.

Niniejszy program stanowi propozycję zajęć pozalekcyjnych, obejmuje trzy lata nauki w gimnazjum. Spiralny układ treści zakłada ciągłość nauczania, utrwalanie i rozszerzanie wiadomości oraz umiejętności w kolejnych latach.

Program pracy koła dziennikarskiego jest skierowany na ucznia i jego rozwój z elementami socjocentrycznymi. Zakłada integrację edukacji polonistycznej, informatycznej oraz artystycznej (plastycznej, fotograficznej). Ze względu na różnorodność zainteresowań uczniów możliwa jest korelacja z innymi przedmiotami nauczania.

Ponieważ efektem pracy koła dziennikarskiego będzie systematycznie wydawana gazetka, zajęcia powinny odbywać się w pracowni informatycznej. Umożliwi to komputerową edycję czasopisma oraz korzystanie z Internetu. Wskazane są spotkania dwugodzinne, z zaplanowaniem czasu na samodzielną pracę redakcyjną uczniów.

Cel ogólny:

Rozbudzenie zainteresowań i przygotowywanie uczniów do pełnienia różnorodnych ról w dorosłym życiu.

Cele szczegółowe:

1. Zapoznanie uczniów z procesem powstawania szkolnego pisma.
2. Poszukiwanie i selekcja informacji: stawianie pytań otwartych, zamkniętych, retorycznych; notowanie, szybkie czytanie; posługiwanie się słownikami, encyklopediami, Internetem; korzystanie ze środków masowego przekazu. Bogacenie leksyki.
3. Współpraca w zespole: organizowanie pracy, negocjowanie stanowisk; prezentacja i obrona własnego zdania, tolerancja dla cudzych poglądów.

4. Komunikowanie się: rozumienie założeń komunikacji – sytuacje, emocje, oceny; umiejętność dostosowania wypowiedzi do poziomu odbiorcy.
5. Doskonalenie znanych z lekcji języka polskiego oraz poznawanie nowych form wypowiedzi dziennikarskich:
 - tworzenie wypowiedzi o różnorodnej funkcji (informatywnej, ekspresywnej, impresywnej, fatycznej) za pomocą odpowiednio dobranych środków językowych,
 - znajomość i stosowanie zasad budowania informacji (pytania, zasada odwróconej piramidy),
 - stosowanie różnorodnych konstrukcji składniowych, dbałość o właściwą strukturę wypowiedzi, kompozycję tekstu, spójność,
 - dokonywanie celowych zabiegów redakcyjnych w zakresie poprawiania tekstów,
 - rozumienie pojęć: wzmianka, notatka, artykuł informacyjny, artykuł problemowy, publicystyka, sprawozdanie, wywiad, felieton, reportaż, recenzja, ankieta, sondaż,
 - redagowanie wybranych form publicystycznych.
6. Doskonalenie umiejętności posługiwania się technologią komputerową: korzystanie z edytora tekstów, tworzenie rysunków, tabel, wykresów, pól tekstowych, grafiki; stosowanie skanera i Internetu.
7. Twórcze i krytyczne myślenie: wyrażanie sądów wartościujących, wyrażanie opinii, przekonywanie, uzasadnianie poglądów; wrażliwość na problemy; pozostawanie w stanie gotowości intelektualnej; wnikliwa obserwacja; umiejętność analizowania i uogólniania.
8. Uwrażliwienie na właściwą hierarchię wartości i wybór pożądanych postaw: rozpoznawanie wartości (prawda – kłamstwo, dobro – zło, uczciwość – nieuczciwość); dokonywanie wyboru wartości właściwych profesji dziennikarza; samodoskonalenie zmierzające do wykształcenia w uczniach pożądanych cech osobowości (samodzielność, przedsiębiorczość, komunikatywność, kreatywność, odwaga).

Zadania:

1. Ujawnianie i rozwijanie indywidualnych uzdolnień uczniów: literackich, informatycznych, artystycznych.
2. Zachęcanie do samokształcenia, stałego rozwoju osobowości.
3. Wprowadzanie uczniów w zasady procesu twórczego w produkcji medialnej – redagowanie i wydawanie gimnazjalnej gazetki.

I KLASA

Treści	Temat, formy realizacji
Nasze zainteresowania a zajęcia koła dziennikarskiego	Potrzeby i oczekiwania uczniów – ankieta. Wskazywanie hobby, ulubionych tematów, możliwości opracowywania wybranych zagadnień - dyskusja . Czym będziemy zajmować się na zajęciach, czyli cel i zadania koła dziennikarskiego.
ABC dziennikarza	Portret dziennikarza doskonałego: publikuje prawdę, zachowuje tajemnicę dziennikarską, nie popełnia plagiatu, nie zniesławia. Zapoznanie z podstawowymi zasadami <i>PRAWA PRASOWEGO</i> .
Tworzymy własną gazetkę	Zapoznanie z procesem powstawania szkolnego pisma: podział ról, stałe rubryki, określenie odbiorców i tematyki czasopisma. Rozwijanie umiejętności posługiwania się komputerem i edytowania tekstu: zakładanie nowego folderu, ustawianie marginesów, zmienianie wielkości i kształtu czcionki itp. Doskonalenie umiejętności formatowania tekstu i organizacji w szpalty. Wzbogacenie tekstu grafiką, wykresami. Działanie i możliwości wykorzystania skanera. Terminy dziennikarskie: redaktor, sekretarz, korektor, fotoreporter, winieta, stopka redakcyjna, szpalta, łam, layout, lead. Internet źródłem wiedzy – uczymy się wyszukiwać i selekcjonować informacje.
Czytanie i analiza czasopism	Wskazywanie zalet najchętniej czytanych gazet. Ocena szaty graficznej. Poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: „Jak zwrócić uwagę czytelnika?”.
Tytułowanie tekstów	Nie ma artykułu bez tytułu! – analiza tekstów prasowych. Zwrócenie uwagi na formę tytułów – od prostej informacji poprzez zastosowanie różnych środków artystycznych. Tytuł to nie wszystko, czyli jak zainteresować czytelnika. Możliwości dzielenia tekstów: akapity, śródtytuły, podkreślenia.
Sztuka pisania	Odmiana mówiona i odmiana pisana języka; żywiej i barwniej; w zależności od tego, kto mówi, do kogo i po co. Redagowanie i poprawianie własnych artykułów.
Poznanie podstawowych gatunków dziennikarskich	Informacja, czyli sedno dziennikarstwa. Ustalamy reguły obowiązujące w informacji. Zasada odwróconej piramidy. Gdy informacja staje się sprawozdaniem - umiejętność dostosowywania

	stylu do tematu. Piszemy sprawozdania ze szkolnych wydarzeń. Dylematy młodzieży - rozstrzygamy problem i redagujemy artykuły problemowe. Polemiki – uczymy się nie zgadzać na łamach prasy. Czym się charakteryzują ankiet i sondaż? Kilka informacji o uogólnieniu ich wyników. Tworzymy kwestionariusze ankiet na nurtujące gimnazjalistów tematy.
Zawód redaktor	Wizyta w redakcji lokalnego pisma lub spotkanie z redaktorem. Dyskusja – poszukiwanie wskazówek dla własnego warsztatu dziennikarskiego.
Zebrania redakcyjne	Planowanie kolejnych numerów szkolnej gazetki. Tworzenie stron gazetki w programie komputerowym.

II KLASA

Treści	Temat, formy realizacji
Nasza gazeta	Ankieta zainteresowań. Propozycje uczniów dotyczące wizji zmian w szkolnej gazetce; wprowadzenia stałych rubryk, kącików (burza mózgów). Co dobry dziennikarz rozumieć powinien? – formułowanie „dekalogu” dziennikarza, czyli zasad, którymi dziennikarz powinien kierować się w swojej pracy, np. Bądź uprzejmy, ale nie uniżony. Bądź dociekliwy, ale nie bezczelny. Oddzielaj informacje od komentarzy. Dyskusja.
Sztuka pisania	Skuteczniej i trafniej bez nieuzasadnionych powtórzeń - ćwiczenia stylistyczne. Troska o poprawność językową własnych artykułów – adiustacja tekstów. Czas na rozrywkę – frazeologiczne zabawy językiem. Nudne sprawozdanie? Czy trzeba dostosować styl do tematu? Analizujemy i piszemy barwne oraz zajmujące sprawozdania dobrą polszczyzną. Funkcje tekstów językowych – piszemy z nastawieniem na określony cel.
Po pierwsze tytuł!	Uczymy się od mistrzów – przegląd prasy ogólnopolskiej i regionalnej. Klasyfikacja tytułów prasowych, ich gramatyka, stylistyka. Jak zapowiadać teksty prasowe? Niezwykle ważna rola leadu.
Artykuł problemowy	Gromadzimy argumenty i szukamy wyrazów dla podkreślenia własnej racji.

	Jakie tematy możemy rozwinąć w formie artykułu problemowego? Spieramy się o pisarzy i bohaterów książek – włączamy się do polemik. Wedle nas uczniów – komentujemy rzeczywistość.
Gatunki publicystyczne – recenzja, wywiad, reportaż, felieton	Recenzja, czyli między informacją a krytyką. Czym różni się ocena intuicyjna od fachowej? W jaki sposób dziennikarz przygotowuje się do wywiadu? Postawa wobec rozmówcy źródłem sukcesu. Wszystko w jednym, czyli reportaż. Felieton – nie taka trudna forma wypowiedzi.
Zebrania redakcyjne	Wskazujemy tematy, problemy warte opublikowania w szkolnym piśmie. Ćwiczenia redakcyjne i adiustacja artykułów. Tworzenie stron.

III KLASA

Treści	Temat, formy realizacji
Umiejętności dziennikarskie, które już opanowaliśmy	Plany i oczekiwania w nowym roku szkolnym – ankieta, dyskusja.
Kultura, sztuka, tradycja	Język literacki a język publicystyczny – podobieństwa i różnice. Historii literatury nadajemy kształt informacji – podsumowanie cech redagowania tekstu informacyjnego – podstawowej umiejętności dziennikarza (mapa mentalna).
Publicystyka, czyli dziennikarstwo dla tych, którzy analizują rzeczywistość.	Wzmianka, notatka, sprawozdanie, kalendarium, reportaż, wywiad – cechy gatunków informacyjnych (prezentacja multimedialna). Gdzie można znaleźć zapowiedź (zajawkę) publikacji? Jak budować dyskurs? Recenzja grzeczna, delikatna, ostra, szydercza czy napastliwa? O sądach wartościujących. Wywiad, czyli jak pokazać rozmówcę? Dobry początek – udany wywiad? Zakończyć też nie można byle jak. Kompozycja i styl felietonów. Reportaż, czyli dochodzenie prawdy.
Już jesteś dziennikarzem	Moje mocne i słabe strony jako dziennikarza (analiza SWOT). Problemy reportera (debata).
Zebrania redakcyjne	Rozpiska, skład i łamanie stron gazetki.

Procedury osiągnięcia celów:

- ćwiczenia warsztatowe,
- metody aktywizujące: burza mózgów, mapa mentalna, różne formy dyskusji, debata, prezentacje multimedialne,
- ćwiczenia redakcyjne, pisanie artykułów na wybrane tematy,
- wydawanie własnej gazety: gromadzenie i selekcjonowanie materiałów, opracowanie szaty graficznej, prace związane z edycją i składem numeru, drukowanie, kolportaż, analiza oczekiwań rynku – ankiety,
- wykorzystywanie technologii komputerowej,
- przygotowywanie materiałów do badań sondażowych,
- przeprowadzanie wywiadów, ankiet, sondaży, wykorzystywanie dyktafonu (telefonu), skanera, aparatu cyfrowego,
- zebrania redakcyjne,
- współpraca w grupie – podział ról (redaktor naczelny, jego zastępca, sekretarz, dziennikarz, korektor, grafik, fotoreporter, odpowiedzialni za poszczególne rubryki, np. sportową), poczucie odpowiedzialności za wspólne dzieło – gazetkę szkolną.

Oczekiwane rezultaty:

Uczeń:

- potrafi posługiwać się różnymi formami wypowiedzi dziennikarskiej: wywiad, recenzja, reportaż, sondaż, felieton, ankieta, informacje prasowe, polemika,
- wykazuje kreatywność w poszukiwaniu tematów artykułów, wytrwałość w dążeniu do celu,
- aktywnie uczestniczy w życiu szkoły i miejscowości,
- odróżnia fakty od opinii,
- dba o samokontrolę w dziedzinie pisarskiej: troszczy się o poprawność składniową, fleksyjną, leksykalną, frazeologiczną; poszukuje własnego stylu,
- samodzielnie opracowuje tematy, korzysta z różnych źródeł wiedzy, selekcjonuje informacje, unika „szumu informacyjnego”,
- umie złożyć stronę gazetki z wykorzystaniem technologii komputerowej.

Ewaluacja:

- Ewaluacja po wydaniu każdego numeru gazetki – ocena artykułów, grafiki.
- Ankieta na koniec każdego roku szkolnego – analiza dorobku redakcji.

- Sondy, wywiady wśród uczniów, nauczycieli, mieszkańców miejscowości na temat gimnazjalnego pisma i działalności koła dziennikarskiego.

Bibliografia:

1. Bobiński Witold, Świat w słowach i obrazach. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego dla klasy I gimnazjum, WSiP S. A. Warszawa 2009.
2. Bobiński Witold, Świat w słowach i obrazach. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego dla klasy II gimnazjum. WSiP S.A., Warszawa 2009.
3. Bortnowski Stanisław, Warsztaty dziennikarskie, Wydawnictwo Stentor, Warszawa 1999.
4. Jedliński Ryszard, Gatunki publicystyczne w szkole średniej, WSiP, Warszawa 1984.
5. Kowalikowa J., Żydek–Bednarczuk U., Współczesna polszczyzna, Wydawnictwo Od Nowa, Kraków 1996.
6. Malczewska J., Olech J., Adrabińska-Pacuła L., Po polsku. Literatura. Język. Komunikacja. Podręcznik do języka polskiego dla gimnazjum. Klasa I, Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z o.o., Warszawa 2009.
7. Nagajowa Maria, Nauka o języku dla nauki języka, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 1994.
8. Skarżyński M., Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu w szkole średniej, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 1998.
9. Ziomecki M., Skowroński K, Lis T., ABC dziennikarstwa, Wydawnictwo Axel Springer Polska, Warszawa 2002.